

PS-I.431.4.6.2014.KFri

PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej w **dniu 05 czerwca 2014 r.**
w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zwierzyniu
ul. Wojska Polskiego; 66-542 Zwierzyn

Działając na podstawie art.22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2013r., poz.182 ze zm.), przepisów rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U. Nr 61, poz.543 ze zm.);

Zespół kontrolny w składzie:

- **Krzysztof Frisoli** Starszy Inspektor w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 192-1/2014 z dnia 6 marca 2014 r. - *przewodniczący zespołu kontrolnego;*

- **Krystyna Chabowska** Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 192-2/2014 z dnia 6 marca 2014 r. - *członek zespołu kontrolnego;*

- **Agnieszka Kraska** Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 192-3/2014 z dnia 6 marca 2014 r. - *członek zespołu kontrolnego;*

[Dowód: akta kontroli str. 1-6]

przeprowadził w dniu 05 czerwca 2014 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zwierzyniu kontrolę kompleksową w zakresie wszystkich sfer działania jednostki z zakresu pomocy społecznej – zgodnie z Programem kontroli zatwierdzonym przez Z-cę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego.

[Dowód: akta kontroli str. 7-22]

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[Dowód: akta kontroli str. 23-28]

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług na rzecz klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie.

Kontrola przeprowadzona była metodą losową i obejmowała dokumentację świadczeniobiorców oraz akta osobowe kierownika ośrodka i pracowników socjalnych w zakresie wymaganych kwalifikacji.

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2013 do dnia kontroli.

Zagadnienia wymagające oceny:

1. Kwalifikacje kadry oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.
2. Rodzaj działań podejmowanych na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.
3. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.
4. Ocena realizacji przez gminę zapisów Porozumienia z dnia 13 czerwca 2000 r. w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.
5. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
6. Pomoc osobom starszym, przewlekle chorym.
7. Pomoc udzielana osobom i rodzinom z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

O rozpoczęciu kontroli powiadomiono podmiot kontrolowany pismem Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. z dnia 26 maja 2014 r. znak: PS-I.431.4.6.2014.KFri.

[Dowód: akta kontroli str. 29-36]

W trakcie kontroli wyjaśnień udzielała Pani Krystyna Krzyżanowska - Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie.

USTALENIA

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie (w dalszej części protokołu zwany „Ośrodkiem”) działa na podstawie: Uchwały Nr IX/25/90 Gminnej Rady Narodowej w Zwierzynie z dnia 28 lutego 1990 r. w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie.

Kierownik GOPS w Zwierzynie posiada upoważnienie Wójta Gminy do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i dłużników alimentacyjnych oraz zaliczek alimentacyjnych. Na czas nieobecności Kierownika do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i pomocy społecznej oraz wydawania decyzji upoważniony jest wybrany przez Kierownika GOPS pracownik socjalny.

Ośrodek czynny jest: poniedziałek od godziny 7.30 do godz. 17.00; wtorek – czwartek od godz. 7.30 do godz. 15.30; piątek od godz. 7.30 do godz. 14.00. Teren gminy podzielony jest na 3 rejony opiekuńcze. Wszyscy pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wyjeżdżają w teren prywatnymi samochodami (przyznany ryczałt na samochód). Wszyscy pracownicy socjalni pełnią dyżury do godziny 10.00. Dyżury pełni również Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej. Interesanci mają możliwość załatwienia swoich spraw codziennie.

Ośrodek prowadzi ewidencje wyjść w środowisko. W 2013 roku odnotowano kolejno wyjścia w teren: łącznie 1543 wyjścia (każdy z pracowników prowadzi także swoją oddzielną ewidencję wyjść). Ośrodek prowadzi również ewidencję wniosków.

Ośrodek zajmuje 3 pomieszczenia. Ilość zajmowanych pomieszczeń jest niewystarczająca ze względu na brak miejsca na swobodną rozmowę z klientami. Zdaniem Kierownika, do poprawy optymalnych warunków pracy przydałoby się dodatkowe pomieszczenie.

Decyzje administracyjne doręczane są pocztą: listem zwykłym w przypadku uzgodnienia z interesantem o formie przyznanej pomocy, poleconym, za potwierdzeniem odbioru, a także odbierane są osobiście. Decyzje, którym nadawany jest rygor natychmiastowej wykonalności realizowane są bez zbędnej zwłoki, w pozostałych przypadkach realizacja następuje po 14 dniach.

Świadczenia wypłacane są gotówką w kasie Urzędu Gminy za wyjątkiem zasiłków stałych, które w zależności od woli klienta wypłacane są gotówką bądź na konto. W przypadku marnotrawienia przez podopiecznych udzielonej pomocy środki finansowe są przekazywane do sklepów, z którymi zawarto porozumienie, za zgodą podopiecznych.

Radca prawny udziela porad w każdy poniedziałek dla pracowników Gminy, jednostek organizacyjnych oraz interesantów w godzinach: 13.00 – 17.00.

[Dowód: akta kontroli str. 39-64]

Ad. 1. Kwalifikacje kadry oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej

Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ust.11 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2013r. poz. 182 ze zm.), zgodnie z którym „ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników”.

W toku kontroli ustalono, że w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zwierzynie zatrudnionych jest ogółem 7 pracowników. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje 5 pracowników: Kierownik i 4 pracowników socjalnych. Dwóch pracowników realizuje świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny. Gmina Zwierzyn liczy 4.448 mieszkańców (dane z ewidencji ruchu ludności w gminie Zwierzyn, stan na dzień 31 grudnia 2013 r.) i przy zatrudnieniu 4 pracowników socjalnych na jednego pracownika socjalnego przypada

1.112 mieszkańców. Ośrodek spełnia wymóg zatrudnienia określony w art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej.

Zgodność kwalifikacji pracowników z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.

Wymagane kwalifikacje kierownika Ośrodka określa art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”.

Stwierdzono, że Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie posiada kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku zgodnie z wyżej cytowanym zapisem ustawy o pomocy społecznej. Posiada wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację w zakresie organizacji pomocy społecznej (zatrudnienie w Ośrodku od 21.01.1991 r., natomiast na stanowisku kierownika od 1.02.2004r.). Kierownik spełnia również wymagania kwalifikacyjne określone w art. 6 ust. 4, w związku z art. 53 ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. z 2008 r Nr 223, poz. 1458 ze zm.).

Pracownicy socjalni spełniają wymagania w zakresie kwalifikacji do wykonywania zawodu - określone w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r. Nr 182 ze zm.). Dwóch pracowników ukończyło studia wyższe na kierunku pedagogika, specjalność; praca socjalna, natomiast dwóch pracowników posiada wykształcenie średnie. I-pracownik socjalny ukończył Medyczne Studium Zawodowe o specjalności pracownik socjalny, oraz posiada I stopień specjalizacji z zakresu pracy socjalnej. II- posiada wykształcenie wyższe na kierunku Pedagogika, specjalność: pedagogika pracy socjalnej (27.01.1997r.). III-ukończył Policealną Szkołę Pracowników Służb Społecznych w zawodzie pracownik socjalny. IV- posiada wykształcenie wyższe na kierunku Pedagogika, o specjalności praca socjalna. Posiadają również uprawnienia do pobierania dodatku w wysokości 250 zł za pracę w środowisku - stosownie do zapisu art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym pracownikowi socjalnemu, „do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej w środowisku, w tym przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki”, przysługuje dodatek do wynagrodzenia w wys. 250 zł. Zakresy czynności pracowników socjalnych, jako podstawowe zadanie do realizacji, zawierają pracę socjalną oraz przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych.

Poddając ocenie realizację zapisu art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej dotyczącego obowiązku podnoszenia przez pracownika socjalnego kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie stwierdzono, że Kierownik oraz pracownicy socjalni realizujący pracę w rejonach opiekuńczych podnosili swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach. Na jednego pracownika przypada średnio 5,6 szkolenia rocznie. Szkolenia dotyczyły m.in. obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pomocy społecznej, obsługi SI Pomost i CAS, ochrony danych osobowych, elektronicznego obiegu dokumentów, ekonomii społecznej, aktywnych form poszukiwania pracy. Tematykę szkoleń

przedstawia załącznik do protokołu (akta sprawy Nr 65-71).

[Dowód: akta kontroli str. 65-80]

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

Ad. 2. Działania podejmowane na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2013 roku poz. 182 ze zm.) - praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym i prowadzona jest w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej.

Z danych statystycznych za 2013 rok zawartych w rocznym MPiPS-03 wynika, że w Gminie Zwierzyn pomocą społeczną w różnych formach (zasiłki, usługi, praca socjalna) objęto 1029 osób z 348 rodzin. Pracę socjalną prowadzono z 946 osobami z 320 rodzin, w stosunku do ogólnej liczby osób objętych pomocą społeczną wskaźnik ten stanowi 92 %.

W celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, a także w celu określenia współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny - pracownik socjalny Ośrodka może – zgodnie z art.108 – zawrzeć kontrakt socjalny.

Z danych statystycznych MPiPS-03 wynika, że w roku 2013 zawarto 26 kontraktów socjalnych, a liczba osób objętych kontraktami socjalnymi wyniosła 105. Jednak w trakcie kontroli ustalono, że liczba 105 jest mylnie wpisana i dot. liczby osób w tych rodzinach, winno być 28 osób objętych kontraktami. Udzielono instruktażu w tym zakresie.

Wskaźnik zawartych w 2013 r. kontraktów socjalnych w stosunku do liczby osób objętych pracą socjalną wynosi 3% i jest mniejszy niż średnia w województwie (6%).

Ustalono, że Ośrodek od 2008 roku jest realizatorem projektu systemowego „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji w Gminie Zwierzyn i podejmuje działania na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Z różnych form wsparcia od 2008 do 2013 skorzystało 99 osób. W 2013 roku w ramach projektu systemowego zostało zawartych 21 kontraktów socjalnych, natomiast w 2014 roku 18. W ramach projektu prowadzone były zajęcia z psychologiem; treningi kompetencji i umiejętności społecznych; szkoła rodzica; zajęcia grupowe integracyjne; promocji zdrowia; zajęcia z wikliniarstwa i ceramiki; zajęcia porządkowo ogrodnicze, prace pielęgnacyjne, prace porządkowe wokół terenu siedziby Urzędu Gminy; zajęcia kulinarne, na których wspólnie przygotowywano posiłki; zajęcia w plenerze.

Ponadto ustalono, że w 2014r. Ośrodek zawarł 16 kontraktów socjalnych z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym w ramach pracy socjalnej, których celem głównym jest poprawa sytuacji społeczno - zawodowej. Planowane zakończenie kontraktów zaplanowano na rok 2015.

Skontrolowano dokumentację 5 osób pod względem podejmowanych działań w ramach pracy socjalnej, w tym sposobu dokumentowania ustaleń dokonanych podczas wywiadu środowiskowego oraz zawierania kontraktu socjalnego.

Ocenie poddano sprawy: decyzja Nr 4412.50.14.2013.ZC.POKL z dnia 28.05.2013r.; Nr 4411.122.2014.ZO z dnia 25.03.2014r.; Nr 4411.143.2014.ZO z dnia 23.04.2014r.; Nr 4411.134.2014.ZO z dnia 7.04.2014r.; Nr 4413.44..2014.PRD z dnia 13.02.2014r.

W kontrolowanym kontrakcie socjalnym, zawartym z osobą w ramach projektu systemowego (Nr 4412.50.14.2013.ZC.POKL z dnia 28.05.2013r.) jako cel główny wskazano: „zmniejszenie procesu wykluczenia i wzrost aktywności społeczno zawodowej u co najmniej 59 klientów GOPS Zwierzyn na lata 2011-2013”, natomiast cele szczegółowe to: „zwiększenie motywacji do działania i zaufania we własne siły wśród klientów GOPS Zwierzyn oraz wzrost poczucia odpowiedzialności i obowiązkowości wśród klientów GOPS Zwierzyn”

Dla uczestnika opracowano „Indywidualną ścieżkę reintegracji”, która w ww. przypadku obejmuje okresy: 11.04-10.07; 10.07-10.10; 10.10-31.12.2013r. i zawiera opis działań i planowany czas ich trwania. W części II A - „Ocena realizacji działań ustalonych w kontrakcie socjalnym” brak jest oceny realizacji kontraktu, pracownik socjalny odnotował tylko fakt uczestnictwa w zajęciach wpisując: „Pani bardzo systematycznie uczestniczy w zajęciach. Koło napędowe dla innych uczestników”.

W ocenie Zespołu kontrolnego przy tak sformułowanym celu głównym oraz z oceny kontraktu trudno jest ustalić, w jakim stopniu realizacja postanowień wpłynęła na zmianę sytuacji życiowej klientki, na samodzielne funkcjonowanie, i czy po zrealizowaniu kontraktu „wyszła” z kręgu zagrożonych wykluczeniem społecznym, czy nadal w nim pozostaje. Wątpliwość jednak budzi zasadność kwalifikowania do uczestnictwa w projekcie osób aktywnych zawodowo i społecznie. Z wywiadu środowiskowego nie wynika, aby klientka, z którą zawarto powyższy kontrakt, wymagała aktywizacji społecznej i zawodowej jako osoba zagrożona wykluczeniem społecznym. Klientka posiada własny dochód (renta z ZUS) a także prowadzi własną działalność gospodarczą (udziela usług pośrednictwa finansowego, udziela pożyczek). W formularzu wywiadu środowiskowego brak opisu głównych problemów występujących w rodzinie (punkt VIII), które brano pod uwagę przy kwalifikowaniu do uczestnictwa w projekcie. Ponadto Plan pomocy zatwierdzony przez kierownika (punkt X) nie wskazuje zaplanowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w rodzinie.

W pozostałych czterech kontrolowanych kontraktach socjalnych zawartych z osobami w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej ustalono, że w dwóch przypadkach (Dec. Nr 4411.143.2014.ZO z dnia 23.04.2014r oraz Nr 4411.134.2014.ZO z dnia 7.04.2014r.) cel główny został osiągnięty (I -odnowiono mieszkanie, dzieci uczęszczają do przedszkola, klientka zakwalifikowana do uczestnictwa w projekcie systemowym; II - klient podjął pracę legalną). W dwóch przypadkach nie dokonano oceny, gdyż kontrakt socjalny został zawarty w 2014r. i ocena nastąpi w dniu 31.03.2015r.

Stwierdzono, że kontrolowane kontrakty socjalne zawierają podpis klienta i pracownika socjalnego. Każdy uczestnik ma opracowaną indywidualną ścieżkę reintegracji opisującą działania wraz z uzasadnieniem wyboru oraz z podaniem daty wprowadzania zapisu każdego oddziaływania i czasu trwania działań. Dokumentacja jest kompletna, zawiera wnioski wraz z wymaganą dokumentacją, rodzinny wywiad środowiskowy, aktualizację wywiadu, decyzję administracyjną, w niektórych przypadkach zawarty kontrakt socjalny. Wywiad środowiskowy przeprowadzony z zachowaniem terminu określonego w rozporządzeniu w sprawie rodzinnych wywiadów środowiskowych, tj. w terminie 14 dni od daty złożenia wniosku.

Oceniając sposób wypełniania formularzy wywiadów środowiskowych stwierdzono, że w kontrolowanych przypadkach, wywiady środowiskowe zakończone były planem pomocy – 100%. Plany pomocy zatwierdzone przez kierownika ograniczają się do wsparcia finansowego (np.: „zasilek celowy na VI 2013r. w wys. 106 zł.”, „pomoc zgodnie z programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w kwocie 100 zł na VII 2013r.”) i nie uwzględniają działań jakie powinny być podjęte w pracy z rodziną. Nie uwzględniają głównego problemu rodziny, który był wskazaniem do zawarcia kontraktu socjalnego.

Na ogólną liczbę 28 osób objętych kontraktami - 10 osób uzyskało stały dochód, co stanowi 35,7%. Cztery osoby dzięki uczestnictwu w projekcie podjęły pracę i uzyskały stałe źródło dochodu. Na podstawie ankiet dokonano oceny, z której wynika, że „nastąpiły zmiany w zachowaniu osób, które wcześniej nie pracowały, a po zakończeniu projektu podjęły pracę, podniosła się motywacja do podjęcia pracy” (Informacja kierownika - zał. Nr 281-287). W przypadku dwóch kontraktów z pomocy społecznej, które dotyczyły usamodzielnienia finansowego rodzin - jedna osoba podjęła pracę, druga uzyskała świadczenie.

[Dowód: akta kontroli str. 81-214]

Zadanie realizowane z **uchybieniami** pod względem wykorzystywania narzędzia kontraktu socjalnego w pracy socjalnej oraz planowania pracy socjalnej.

Ad. 3. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, „udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;” należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Ww. potrzeby stanowią minimum egzystencji, a gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej.

Ze sprawozdania rocznego MPiPS-03 wynika, iż w 2013 roku pomocy społecznej z powodu bezdomności udzielono 12 osobom.

W trakcie kontroli ustalono, że na terenie gminy nie ma placówki zapewniającej pomoc osobom bezdomnym (noclegowni, schroniska). Z wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że w razie wystąpienia potrzeby umieszczenia osoby w noclegowni, osoby bezdomne będą kierowane do schroniska dla osób bezdomnych w miejscowości Długie k/Strzelec Krajeńskich lub do Gorzowa Wlkp. (jak do tej pory jest czynione). Wg. informacji

Kierownika kontrolowanej jednostki, w 2015 roku planuje się uruchomienie noclegowni po przejściu przez gminę budynków od PKP.

W toku czynności kontroli przeanalizowano dokumentację losowo wybranych 3 osób bezdomnych korzystających z pomocy Ośrodka (25% bezdomnych objętych pomocą Ośrodka).

Z analizy akt wynika, że dwie osoby przebywają w placówkach dla osób bezdomnych poza gminą Zwierzyn, w miejscowości Długie k/Strzelec Krajeńskich. Jedna z w/w osób przebywa w Klubie Abstynenta 24 godziny w Gorzowie Wlkp. W/w osoby są samotne, nie posiadają własnych dochodów. Dwie osoby otrzymują świadczenia pieniężne w formie zasiłku okresowego, natomiast jedna osoba w formie zasiłku celowego. Z dokumentacji wynika również, że wszystkie w/w osoby są zarejestrowane w Urzędzie Pracy bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych (posiadają wykształcenie zawodowe). Jedna osoba utrzymuje kontakt ze swoją matką, natomiast druga osoba nie utrzymuje żadnych kontaktów z rodziną.

Z analizowanej dokumentacji wynika, że w/w osoby nie zostały objęte indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie. Ponadto brak informacji o współpracy kontrolowanej jednostki z placówkami dla osób bezdomnych w zakresie podejmowanych działań na rzecz w/w osób.

Z oświadczenia Kierownika jednostki wynika, że pracownicy socjalni interesowali się losem swoich podopiecznych, dopytywali kierowników placówek o zachowanie i warunki, prosili o nadzór i wsparcie – brak jednak dokumentacji potwierdzających w/w działania. Analizowana dokumentacja potwierdza uczestnictwo osoby bezdomnej w grupach samopomocowych, działających przy Klubie Abstynenta 24 godziny w zakresie „budowania nowych wartości w swoim życiu, a także w zakresie powrotu do rodziny oraz społeczeństwa”.

Z analizowanej dokumentacji wynika, że nie jest realizowana praca socjalna z w/w osobami bezdomnymi, a także nie w pełni są wykorzystywane narzędzia pracy socjalnej, tj. indywidualny program wychodzenia z bezdomności i kontrakt socjalny na rzecz wspierania w/w osób w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz motywowania do zmiany stylu życia.

[Dowód: akta kontroli str. 215-216]

Stwierdzono istotne uchybienia w realizacji zadania pod względem pracy z osobami bezdomnymi, m.in. w ramach Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności.

Ad. 4. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych, opuszczających areszt śledczy.

Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego realizowana jest na podstawie art. 17 ust.1 pkt.16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz na podstawie Porozumienia zawartego

dnia 13 czerwca 2000 r. pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.

Ze sprawozdania rocznego MPiPS-03 wynika, iż w 2013 roku pomocy społecznej udzielono 6 osobom zwolnionym z zakładów karnych i aresztów śledczych. W ramach czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację 2 osób (numer decyzji: 4413.1.2014.PRD z dnia 13.02.2014r.; Nr 4413.240.2014.PRD z dnia 14.05.2014r.) i stwierdzono, że analizowana dokumentacja jest kompletna. Osoby po powrocie, osobiście występowały do Ośrodka z wnioskiem o przyznanie pomocy wraz z dokumentem potwierdzającym fakt odbywania kary pozbawienia wolności (świadczenie zwolnienia). Wywiad środowiskowy przeprowadzono w terminie.

W obu przypadkach *Plany pomocy zatwierdzone przez kierownika* ograniczają się do wsparcia finansowego i nie uwzględniają głównego problemu i działań jakie powinny być podjęte w pracy z klientem. Osoby skorzystały z pomocy społecznej w formie zasiłku okresowego i zasiłku celowego na zakup żywności w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Z klientami nie podpisano kontraktu socjalnego, pomimo, iż w obu przypadkach stwierdzono nadużywanie alkoholu, a osoby zostały skierowane do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Oceniając realizację postanowień zawartych w Porozumieniu stwierdzono, że Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy osobom opuszczającym zakłady karne, jednak nie realizuje w pełni zapisów Porozumienia zawartego pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej - brak jest dokumentacji potwierdzającej współpracę z zakładami karnymi (paragraf 8 wyżej cyt. Porozumienia).

Zadanie realizowane z uchybieniami pod względem realizacji zapisów Porozumienia zawartego pomiędzy MPiPS a CZSW.

Ad. 5. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3,5, 6 ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2013 r. poz. 182 ze zm.), przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375) Gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W gminie brak infrastruktury dla osób z zaburzeniami psychicznymi, nie ma środowiskowego domu samopomocy oraz klubu samopomocy. Nie są realizowane usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W rejestrze wpływu wniosków prowadzonym przez Ośrodek brak wniosków o tę formę pomocy.

Z analizowanej dokumentacji wynika, że 8 osób z zaburzeniami psychicznymi uczęszcza codziennie na zajęcia Warsztatów Terapii Zajęciowej „8 kroków” w Strzelcach Krajeńskich realizujących zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej (w ramach

współpracy z WTZ w Strzelcach Krajeńskich podopieczni dowieźeni są do w/w placówki).

Obecnie w Ośrodku Pomocy Społecznej w Zwierzynie realizowany jest projekt „Wsparcie środowiska osób niepełnosprawnych” z terenów wiejskich i małomiasteczkowych”. Organizatorem projektu jest Fundacja „Aktywizacja” z siedzibą we Wrocławiu (woj. Dolnośląskie). W projekcie uczestniczy 13 osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Zwierzyn.

Z analizowanej dokumentacji (karta indywidualnych konsultacji, indywidualny plan działania, zaświadczenie) realizowanego projektu wynika, że 2 osoby uczestniczące w projekcie to osoby z zaburzeniami psychicznymi w wieku 30 i 42 lat (niepełnosprawność intelektualna). W ramach projektu w/w uczestnicy nabędą umiejętności społeczne, w tym treningi prowadzenia rozmowy z pracodawcą w ramach starania się o zatrudnienie. Z harmonogramu projektu wynika, że dla osób zgłoszonych do projektu będzie przeprowadzone szkolenie w zakresie komunikacji werbalnej i niewerbalnej, kurs komputerowy a także praktyki zawodowe w zakładach pracy gdzie uczestnicy projektu nabędą niezbędne doświadczenie oraz nowe umiejętności. Dla uczestników projektu przewidziane jest również poradnictwo psychologiczne oraz doradztwo zawodowe. Nadzór nad przebiegiem i realizacją projektu sprawują pracownicy kontrolowanej jednostki.

Ustalono, że na koniec 2013 r. liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie wynosiła 188 osób (dane Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z roku 2013), natomiast średnia liczba leczonych w stosunku do liczby mieszkańców gminy stanowiła 4,23% (średnia w województwie: 5,81%).

W ramach czynności kontrolnych ustalono, że w 2013 roku (zgodnie z sprawozdaniem rocznym MPiPS-03) liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie w formie zasiłku stałego wyniosła - 52. Ustalono, że 8 osób które pobierały świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego, posiadały orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodami chorobowymi 01-U oraz 02-P.

Skontrolowano dokumentację 5 świadczeniobiorców korzystających z zasiłków stałych wypłacanych na podstawie wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych. Ustalono, że w wywiadach środowiskowych, w każdym skontrolowanym przypadku pracownicy socjalni szczegółowo opisali sytuację osoby uprawnionej do świadczeń. Stwierdzono, że dokumentacja była kompletna, zachowane były terminy określone przepisami. Odbiór decyzji odbywał się za potwierdzeniem odbioru.

Z analizy dokumentacji wynika, że 3 osoby prowadzą samodzielnie gospodarstwo domowe, 1 osoba prowadzi gospodarstwo domowe wraz z konkubentem oraz z dorosłym dzieckiem a także jedna 1 osoba prowadzi gospodarstwo domowe wraz z małżonkiem oraz trojgiem dzieci. Przedział wiekowy w/w osób 30 – 48 lat. Wszystkie osoby posiadają orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym (1 osoba – 02-P/10-N; 4 osoby – 02/P). 3 osoby mają orzeczenie o niepełnosprawności ważne do 2015 r., 1 osoba do 2016 oraz następna osoba do 2018 r. Z dokumentu „orzeczenie o stopniu niepełnosprawności” wynika, że wszystkie w/w osoby wymagają wsparcia z systemu środowiskowego, wsparcia w samodzielnej egzystencji (usługi socjalne, opiekuńcze, terapeutyczne oraz rehabilitacyjne),

ponadto jedna osoba ma wskazania do zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej. Poza świadczeniem pieniężnym w formie zasiłku stałego, 2 osoby otrzymują świadczenia pieniężne w formie zasiłku okresowego, natomiast 1 osoba w formie zasiłku celowego na żywność w ramach programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Powodem przyznania świadczenia jest również ubóstwo, choroba przewlekła oraz bezrobocie.

Ustalane plany pomocy dla w/w osób odnosiły się do: 1 osoba – pomocy w sprawach medycznych, pomocy w formie dożywiania, rozmowy wspierającej, poradnictwa; 1 osoba – utrzymywania stałego kontaktu z matką, poszukiwanie i umieszczenie w ośrodku/na oddziale terapii uzależnień; w przypadku 3 osób plan pomocy był ukierunkowany na rozmowy wspierające oraz porady indywidualne z klientem (w tym aktywizacja zawodowa/zarejestrowanie się w Urzędzie Pracy).

Sporządzone plany pomocy uwzględnione w rodzinnym wywiadzie środowiskowym są adekwatne do potrzeb oraz możliwości osób wymagających wsparcia, lecz w zakresie nabywania umiejętności społecznego funkcjonowania nie wyczerpują całkowitego potencjału w/w osób. Brak ustalonego szerokiego wsparcia środowiskowego i instytucjonalnego (m.in. aktywizacja zawodowa poprzez zatrudnienie w zakładach pracy chronionej).

Z wyjaśnień Kierownika jednostki wynika, że osoby z zaburzeniami psychicznymi są informowane o możliwości z korzystania z usług Warsztatów Terapii Zajęciowej a także o wszelkich formach pomocy finansowej oraz rzeczowej. Ponadto pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej wspierali w/w osoby przy załatwianiu spraw urzędowych a także służyli pomocą przy organizacji transportu na wizyty lekarskie.

Z uzyskanych informacji przez Kierownika Ośrodka wynika, że tylko 10 osób z zaburzeniami psychicznymi (8 osób skierowanych do Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz 2 osoby uczestniczące w projekcie) otrzymała odpowiednie wsparcie. Jest to jednak zbyt mała grupa w stosunku do osób leczonych przebywających na terenie gminy (5,3%).

Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w celu zapewnienia odpowiedniego oparcia społecznego zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej a także ustawy o ochronie zdrowia psychicznego są kierowane do niewielkiej grupy osób i mało różnorodne.

[Dowód: akta kontroli str. 217-224]

Zadanie realizowane jest z uchybieniami pod względem realizacji form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ad. 6. Działania podejmowane na rzecz osób starych, chorych, niepełnosprawnych.

Usługi opiekuńcze.

Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych

dla osób z zaburzeniami psychicznymi uregulowane zostało Uchwałą Nr XLII/223/2014 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 26 marca 2014 w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat jak również trybu ich pobierania.

Usługi realizowane są przez 8 opiekunek zatrudnionych w ośrodku w ramach prac społecznie użytecznych. 4 osoby odbyły kursy z zakresu opieki nad osobą zależną.

Z danych liczbowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym MPiPS-03 z realizacji zadań pomocy społecznej wynika, iż w roku 2013 ze świadczeń pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych nie korzystały żadne osoby (w 2013 roku usługi sprawowane były u 6 osób w ramach pomocy sąsiedzkiej nieodpłatnie). Z usług opiekuńczych w 2014 roku korzysta obecnie 14 osób wymagających wsparcia.

Skontrolowano dokumentację 5 osób korzystających z usług opiekuńczych (36% korzystających ze wsparcia). Stwierdzono, iż w aktach znajdowała się pełna dokumentacja, zaświadczenia lekarskie, zachowane były terminy przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, aktualizacji wywiadu jak i wydanej decyzji. W/w osoby posiadały orzeczenie o niepełnosprawności, z którego wynikały m.in. wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej. Natomiast 3 osoby, miały wskazania dotyczące konieczności zapewnienia stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Cztery osoby korzystające z usług opiekuńczych to osoby samodzielnie prowadzące gospodarstwo domowe, natomiast jedna osoba prowadzi gospodarstwo domowe wraz z synem. Dochodem dla 4 osób jest świadczenie emerytalne z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, natomiast dla jednej osoby jest renta socjalna oraz świadczenia rodzinne (ponadto w/w osoba otrzymywała świadczenie pieniężne w formie zasiłku celowego).

Wszystkie wnioski o przyznanie usług opiekuńczych zostały rozpatrzone pozytywnie. W kontrolowanej dokumentacji liczba godzin usług opiekuńczych w tygodniu w stosunku do jednej osoby wynosiła:

- 2 osoby: od poniedziałku do piątku - 2 godz. x 5 dni w tygodniu;
 - 1 osoba: 3 dni w tygodniu – poniedziałek x 1,5 godz.; środa x 1,5 godz.; piątek x 2 godz.
 - 1 osoba: 4 dni w tygodniu – poniedziałek, wtorek, czwartek, piątek x 1 godz.
 - 1 osoba: 3 dni w tygodniu – poniedziałek x 1,05 godz., środa x 1,5 godz., piątek x 2 godz.
- Średnia liczba godzin świadczonych usług w ciągu dnia dla 1 osoby wyniosła 0,95 godziny.

Decyzje administracyjne przyznające usługi opiekuńcze dla w/w osób dotyczą jedynie okresu poniedziałek – piątek.

Zgodnie z analizą rejestru, wszystkie wnioski o taką formę pomocy zostały rozpatrzone pozytywnie. Wszystkie w/w osoby korzystające z usług opiekuńczych, mają zapewnioną pomoc w zakresie zaspokajania potrzeb bytowych i prowadzenia gospodarstwa domowego:

pranie, zakupy, utrzymanie czystości, ogrzewanie (palenie w piecu), realizowanie recept wypisanych przez lekarza, załatwianie spraw urzędowych.

Schorzenia osób korzystających z usług opiekuńczych to niepełnosprawność: schorzenie kręgosłupa, niepełnosprawność ruchowa (korzystanie z wózka inwalidzkiego), choroba onkologiczna oraz nadciśnienie tętnicze. Cztery osoby, to osoby samotne, wiek w/w osób korzystających z usług opiekuńczych wynosi: 52, 75, 83, 88 i 92 lata. Trzy osoby posiadają znaczny stopień niepełnosprawności.

Wątpliwości budzą możliwości zapewnienia opieki osobom niezdolnym do samodzielnej egzystencji, samotnym poprzez usługi opiekuńcze. Jest to pomoc doraźna, w/w klienci, większość czasu muszą radzić sobie sami w realizacji podstawowych czynności. Konieczne zbadanie sytuacji pod względem zapewnienia całodobowej formy opieki.

[Dowód: akta kontroli str. 225-240]

Stwierdzono uchybienia w sposobie zapewnienia właściwych do potrzeb usług osobom niezdolnym do samodzielnej egzystencji.

W ramach prowadzonego oparcia społecznego dla osób starszych na terenie Gminy Zwierzyn, realizowany jest projekt pn. „AKADEMIA SENIORA AS 60+” w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 współfinansowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Do projektu zostanie zakwalifikowanych 10 osób powyżej 60 roku życia z gminy Zwierzyn. W ramach projektu, w/w osoby uczestniczą w zajęciach różnego typu: ruchowe, fotograficzne, wokalne, treningi pamięci, uwagi, koncentracji, umiejętności społecznych a także praktycznej obsługi nowoczesnego sprzętu. W ramach seminarium, występuje szereg cyklicznych spotkań z: lekarzem, dietetykiem, kucharzem fizjoterapeutą, kosmetyczką, fryzjerem. W planie projektu zapewnione są również wycieczki jednodniowe (Gorzów Wlkp., Szczecin, Mierzęcin). Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie pracują przy realizacji projektu na zasadzie wolontariatu.

Na terenie gminy funkcjonuje również Klub Seniora, organizowane są różnego rodzaju spotkania dla osób starszych (m.in. pomoc przy redagowaniu pism urzędowych, poradnictwo w załatwianiu wszelkiego rodzaju zobowiązań, rozwiązywanie konfliktów sąsiedzkich) a także okolicznościowe imprezy (dzień seniora, uroczystości świąteczne).

Z wyjaśnień Kierownika jednostki wynika, że gmina Zwierzyn nawiązała współpracę z gminą Rehfelde z Niemiec (powiat Märkisch-Oderland), gdzie w ramach współpracy partnerskiej organizowane są m.in. wyjazdy „wymiana doświadczeń” dla osób starszych.

Gmina chętnie uczestniczy w nowych projektach m.in. na rzecz aktywności osób starszych, współpracuje z ościennymi gminami, co sprzyja wymianie doświadczeń i poglądów oraz integracji społecznej.

Z wyjaśnień Kierownika jednostki wynika, że w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia osób starszych, podejmowane są działania poprzez kontakt z lekarzem rodzinnym, z pielęgniarką środowiskową a także sołtysami Sołectw. W razie potrzeby następuje pomoc

w umieszczeniu osoby potrzebującej wsparcia w Zakładzie Opieki Leczniczej lub w placówce całodobowej, a także wsparcie w formie usług opiekuńczych lub pomocy sąsiedzkiej.

[Dowód: akta kontroli str. 241-242]

Kierowanie do domu pomocy społecznej.

Ośrodek realizuje zadanie gminy o charakterze obowiązkowym, określone w art. 17 ust.1, pkt 16 ustawy o pomocy społecznej dot. kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Na terenie gminy Zwierzyn nie ma domu pomocy społecznej.

Ustalono, że w 2013 r. koszt pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej wyniósł 233.610, 00 zł. (zabezpieczenie budżetu na 2014 - 231 900, 00 zł). W 2013 r. na dzień 31 grudnia w domach pomocy społecznej przebywało 9 mieszkańców z terenu gminy Zwierzyn. Na dzień kontroli, tj. na dzień 05 czerwca 2014 r. w domach pomocy społecznej przebywa 8 mieszkańców z terenu gminy Zwierzyn. Gmina ponosi pełną odpłatność za wszystkich mieszkańców gminy, którzy są umieszczeni w całodobowych placówkach.

Nie zawarto żadnej umowy z rodzinami dot. odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej. W latach 2013/2014 do Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie nie wpłynął żaden wniosek o umieszczenie w placówce całodobowej.

W toku czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację 5 osób umieszczonych w Domu Pomocy Społecznej z terenu gminy Zwierzyn. Ustalono, że: 2 osoby są umieszczone w DPS w Zamyślinie (dla osób w podeszłym wieku), 1 osoba jest umieszczona w DPS w Gorzowie Wlkp. (dla osób przewlekle somatycznie chorych, niepełnosprawnych oraz kombatantów), 1 osoba jest umieszczona w DPS w Dobiegniewie (dla osób w podeszłym wieku oraz niepełnosprawnych), oraz 1 osoba w DPS w Malborku (dla osób przewlekle somatycznie chorych).

Ustalono, że dokumentacja jest kompletna, w aktach znajdują się wywiady środowiskowe, decyzje o skierowaniu i odpłatności za pobyt w domu. Jedna osoba występowała z wnioskiem o pomoc finansową do Ośrodka Pomocy Społecznej, gdzie otrzymała jednorazowe wsparcie w formie zasiłku celowego na zaspokojenie innych potrzeb.

Osoba umieszczona w Domu Pomocy Społecznej w Malborku, jest osobą bezdomną. Z analizowanej dokumentacji wynika, że w/w osoba przebywała w schronisku w Warszawie (ostatnie miejsce pobytu). Osoba chorująca (schorzenia neurologiczne), przebywająca w Szpitalu w Warszawie do czasu umieszczenia w placówce całodobowej.

Wpływające wnioski rozpatrywane były z zachowaniem terminów określonych w odrębnych przepisach. Odbiór decyzji odbywał się za potwierdzeniem odbioru.

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania. Do dalszego rozpoznania potrzeby i możliwości samodzielnego funkcjonowania osób samotnych, którym świadczono usługi opiekuńcze.

Ad. 7. Pomoc udzielana osobom i rodzinom z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Z analizy sprawozdań MPiPS-03 za 2013r. wynika, że w gminie funkcjonowały 42 rodziny, którym przyznano pomoc w powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Ustalono, że gmina nie opracowała 3 letniego programu wspierania rodzin. Konieczność opracowania takiego programu wynika wprost z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W toku kontroli poddano analizie 5 teczek rodzin objętych pomocą społeczną, w których stwierdzono trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz 2 teczki rodzin, którym dzieci odebrano i umieszczono w pieczy zastępczej. 2 z 5 rodzin otrzymały dodatkowo pomoc w postaci asystenta rodziny, 5 rodzin zasiłki z pomocy społecznej (okresowe, celowe), 5 rodzin dożywianie dzieci w szkołach oraz 5 rodzin pomoc w postaci pracy socjalnej.

Z analizy dokumentacji 5 rodzin wynika, że plany pomocy w wywiadach środowiskowych, zawierały zapisy głównie dotyczące przyznania świadczeń pieniężnych lub rzeczowych (dożywianie). Brakowało więc ujęcia w planie działań, wynikających z deficytów rodziny, chociaż z analizy dokumentacji rodzin wynika, że były podejmowane działania w stosunku do rodzin, które dostosowane były do potrzeb rodzin, zawartych w ocenach sytuacji w wywiadzie środowiskowym. W rubryce „praca socjalna” w każdej z 5 analizowanych teczek znajdowały się wpisy o treści „rozmowa wspierająca”, „wizyta”, „porada indywidualna”.

Jak wynika z analizy dokumentacji pracowników socjalnych, w rodzinach oprócz świadczeń, prowadzone były liczne rozmowy wspierające, motywujące do poprawy sytuacji życiowej rodzin, poradnictwo rodzinne oraz monitoring rodziny zagrożonej kryzysem. Prowadzona była również korespondencja z instytucjami, dotycząca sytuacji opiekuńczo-wychowawczej – w aktach liczne pisma i notatki dot. wspólnych działań z kuratorem sądowym, policją, szkołą, grupą roboczą działającą w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Zwierzyn. Jedna z rodzin wzięła udział w „Szkole Rodzica” - programie realizowanym w gminie nieprzerwanie od 2011, w ramach którego realizowane są szkolenia z psychologiem i pedagogiem, podnoszące umiejętności wychowawcze rodziców. Aktualnie, jak poinformowała Kierownik jednostki, w programie uczestniczy 18 rodzin z problemem opiekuńczo-wychowawczym.

W niewielu przypadkach wpis w tej rubryce zawierał szerszą treść, dotyczącą tematu rozmowy przeprowadzonej z rodziną lub rodzajach oddziaływań specjalistycznych skierowanych do rodziny.

Dokumentacja asystenta rodziny, który obejmował pomocą 2 spośród 5 kontrolowanych teczek rodzin zawierała: ocenę sytuacji rodziny, sporządzoną kilka dni po objęciu rodziny pomocą, plan pracy z rodziną, przygotowywany w okresie miesiąca od objęcia pomocą, ewaluacje planu pomocy, dokonywane co miesiąc oraz sprawozdanie półroczne z pracy

asystenta rodziny. Diagnoza sytuacji rodziny, zawarta w „ocenie sytuacji rodziny” zawiera opis słabych oraz mocnych stron rodziny, relacje rodziny ze środowiskiem oraz analizę przyczyn kryzysu i potrzeby i oczekiwania rodziny. Wnioski zawarte w tym dokumencie mają swoje odzwierciedlenie w planie pracy z rodziną. Plany konstruowane były we współpracy z pracownikiem socjalnym (podpis pracownika socjalnego na dokumencie). Cele długoterminowe i krótkoterminowe, wyznaczone przez asystenta rodziny, odpowiadają potrzebom rodziny. Każda ewaluacja planu pomocy dla rodziny zawierała opis działań już zrealizowanych przez rodzinę w minionym okresie oraz dalsze działania konieczne do podjęcia w najbliższym okresie. Wszystkie działania uznać można za odpowiednio sprecyzowane do osiągnięcia celu. Na podstawie analizy tych ewaluacji wnioskować można także o wysokiej efektywności pracy na rzecz rodziny. W ocenie kontrolujących, efekty pracy na rzecz rodzin były zauważalne, gdyż rodziny w większości wywiązywały się z zaplanowanych działań, a żadne z dzieci z tych rodzin nie zostało umieszczone w pieczy zastępczej. Jeżeli któreś z działań nie zostało realizowane lub realizowane w niewystarczającym zakresie, asystent wpisywał je do realizacji na następny okres. Na tej podstawie stwierdzić można, że praca na rzecz rodzin jest właściwie prowadzona.

Jak wynika z wyjaśnień kierownika, osoba zatrudniona na stanowisku asystenta rodziny, pracowała na tym stanowisku do końca grudnia 2013 r. Od stycznia 2014 r. zatrudniona jest na stanowisku pracownika socjalnego, ale obejmuje wsparciem te same rodziny, które dotychczas obejmowała jako asystent rodziny. Kierownik wyjaśniła ponadto, że od czerwca br. w ośrodku pomocy społecznej zatrudniona będzie nowa osoba na stanowisku asystenta rodziny.

Na podstawie powyższych ustaleń stwierdza się, że wszystkie rodziny, u których stwierdzono problemy bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zostały objęte wsparciem w postaci pracy socjalnej (z uwagami zawartymi powyżej), asystentury rodzinnej i poradnictwa. Sytuacja rodzin jest dobrze monitorowana.

W toku kontroli ustalono również, że żadne z dzieci, spośród rodzin objętych wspomnianym wsparciem, nie zostało umieszczone w pieczy zastępczej w kontrolowanym okresie.

W toku kontroli ustalono, że w gminie Zwierzyn funkcjonują 3 rodziny, których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej. Dzieci te trafiły do pieczy zastępczej w poprzednich latach (przed okresem objętym kontrolą). Jedno z tych dzieci nie przebywa aktualnie na terenie gminy, a 2 dzieci przebywa w rodzinach zastępczych w gminie. Zbadano dokumentację 2 rodzin w tym zakresie. Dzieci w pierwszym przypadku to rodzeństwo – Natalia, Wiktoria i Sławek, umieszczone w rodzinie zastępczej u wujka (ojca brata). Powodem umieszczenia był alkoholizm ojca oraz odbywanie kary pozbawienia wolności. Jak wynika z dokumentacji rodziny, ojciec obecnie opuścił już zakład karny, ale nadal jest czynnym, nie leczącym się alkoholiczkiem. Zamieszkuje wraz ze swoją matką (babcią dzieci), prowadząc wspólne gospodarstwo domowe, korzystają ze świadczeń pomocy społecznej. Ojciec odwiedza dzieci w rodzinie zastępczej, ale w opinii ośrodka nie wykazuje woli poprawy swojej sytuacji życiowej w celu powrotu dzieci pod jego opiekę. W treści wywiadów środowiskowych

obecne były notatki pracownika socjalnego, z których wynika, że podejmowane były rozmowy motywujące ojca do podjęcia leczenia odwykowego (bez efektów). W aktach Ośrodka znajdowała się korespondencja OPS Zwierzyn z PCPR Drezdenko, dotycząca monitoringu sytuacji opiekuńczo-wychowawczej rodziny zastępczej oraz rodziny ojca dzieci.

Drugie z dzieci umieszczone w pieczy zastępczej to 2 i pół letnia Małgosia, przebywająca pod opieką babci. Zarówno babcia, matka dziewczynki, jak i sama małaletnia zamieszkują razem. Matka dziewczynki ma ograniczoną władzę rodzicielską z powodu upośledzenia umysłowego i nadpobudliwości psychoruchowej (w aktach opinie lekarskie i psychologiczne). Pobiera zasiłek stały z tytułu swojej niepełnosprawności. Dziewczynka została umieszczona w rodzinie zastępczej po stwierdzeniu zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych przez jej matkę oraz powtórny przebadaniu matki przez psychologa, który stwierdził dodatkowo zaburzenia emocjonalne matki, uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie funkcji rodzicielskich. Dokumentacja OPS pokazuje monitoring rodziny, stały kontakt matki z dzieckiem, ale brak możliwości przywrócenia matce formalnie opieki nad dzieckiem.

[Dowód: akta kontroli str. 243-278]

W kontrolowanym zakresie stwierdzono, że wszystkie rodziny, w których stwierdzono problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zostały objęte wsparciem. Stwierdzono jednak uchybienia w postaci braku kompleksowego planu pomocy rodzinie oraz niewłaściwym dokumentowaniu pracy socjalnej, świadczonej podopiecznym, u których wystąpił wspomniany problem.

Stwierdzono, że wszystkie rodziny, którym odebrano dzieci do pieczy zastępczej były objęte wsparciem w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez Ośrodek Pomocy Społecznej, żadne z dzieci nie zostało umieszczone w pieczy zastępczej w kontrolowanym okresie.

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadań pod względem:

1. Spełnienia ustawowego wymogu zatrudnienia pracowników socjalnych.
2. Kwalifikacji kierownika jednostki i pracowników socjalnych.
3. Udziału pracowników socjalnych w szkoleniach tematycznych.
4. Kierowania do domu pomocy społecznej.
5. Dostosowania oferty aktywizacji osób starszych z terenu Gminy.

Stwierdzono uchybienia lub istotne uchybienia w zakresie:

1. Dokumentowania działań podejmowanych na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.
2. Działania na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych/aresztów śledczych w ramach Porozumienia.

3. Pracy z osobami bezdomnymi (brak nawiązania dialogu motywującego do zmiany stylu życia; nie w pełni wykorzystywane narzędzia pracy socjalnej).
4. Zapewnienia właściwych do potrzeb usług osobom niezdolnym do samodzielnej egzystencji.
5. Oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
6. Dokumentowania pracy socjalnej udzielanej rodzinom z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz opracowywania 3 letniego programu wspierania rodzin.

Odpowiedzialność za uchybienia w kontrolowanym zakresie ponosi Kierownik Ośrodka.

Na tym kontrole zakończono.

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu do znajdującej się w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zwierzynie - książki kontroli pod nr. 3.

Pouczenie

Na podstawie § 16 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 z 2005 r. ze zm.) kierownik jednostki może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny odmowy. Odmowa podpisania protokołu przez kierownika jednostki nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.

Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego wobec zastrzeżeń.

Pisemne zastrzeżenie do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów. Zespół inspektorów przeprowadza dodatkowe czynności kontrolne, jeżeli z analizy zastrzeżeń wynika potrzeba ich podjęcia. Z przeprowadzonych dodatkowych czynności kontrolnych sporządza się protokół.

Jeżeli zespół inspektorów stwierdzi zasadność zastrzeżeń, dokonuje zmian w protokole kontroli. W razie nieuwzględniania zastrzeżeń, w całości lub części, zespół

inspektorów zajmuje stanowisko na piśmie i przekazuje je do akceptacji Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego. Stanowisko w sprawie zgłoszonych zastrzeżeń przekazuje się kierownikowi jednostki podlegającej kontroli.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: jeden przekazano Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie, drugi Wójtowi Gminy Zwierzyn, trzeci egzemplarz pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

Kierownik:

.....

Krzysztof Frisoli

Starszy Inspektor Wojewódzki

.....

Krystyna Krzyżanowska

.....

Krystyna Chabowska

Starszy Inspektor Wojewódzki

Zwierzyn, dnia 08.08.2014r.

.....

Agnieszka Kraska

Inspektor Wojewódzki

Gorzów Wlkp., 05 sierpnia 2014 r.